

A KÖZMŰVELŐDÉSI TEVÉKENYSÉGFORMÁK JELLEGZETESSÉGEI A LEVÉLTÁRAKBAN

CHARACTERISTICS OF PUBLIC EDUCATION ACTIVITIES IN THE HUNGARIAN ARCHIVES

Fülöp Tamás^{1*}

¹ Pedagógusképző Kar, Neumann János Egyetem, Magyarország

Kulcsszavak:

közművelődés,
művelődésszervezés,
közösségszervezés,
közgyűjtemények,
levéltárak

Keywords:

public education,
cultural organization,
community organization,
public collections,
archives

Cikktörténet:

Beérkezett: 2017. szeptember 27
Átdolgozva: 2017. október 8.
Elfogadva: 2017. október 15.

Összefoglalás

Az elmúlt évtizedek során a magyarországi közgyűjtemények jelentős előrelépést tettek a közművelődési és művelődésszervezési tevékenységformák vonatkozásában is. A társadalmi igények változásával, valamint a kultúraközvetítői funkciók és módszerek átalakulásával összefüggésben a magyarországi levéltárak is új utakra indultak a közművelődés, a művelődésszervezés területén. A digitalizáció és az online tartalmak exponenciális bővülése a közművelődési tevékenységek új formáit is életre hívta. Ma már a magyar levéltári rendszerben a közművelődési, művelődésszervezési és kultúraközvetítői feladatok – módszertani szempontból is megalapozott – széles spektruma megtalálható, a különböző felhasználói csoportok rendelkezésére áll. Tanulmányomban a közlevéltárak által nyújtott közművelődési, művelődésszervezési és kultúraközvetítési formákat mutatom be.

Abstract

Over the past decades, public collections in Hungary have done a lot to develop their public education activities. Parallel to the changes in social expectations and in the culture mediation functions, archives also launched new culture management programs. The exponential expansion of cultural digitization and online content also brought new forms of public cultural activities. Today, archives offer wide-ranging public education opportunities to the various layers of society. In my study I tried to present the forms of public education, culture education and cultural mediation provided by public archives.

1. Bevezetés

Magyarország Alaptörvényének XI. cikkelye szerint minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez, amelyet a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével kell biztosítani. [1] A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény a nemzeti és egyetemes kulturális örökséghez tartozó javak megismerését, szellemi birtokba vételét minden ember alapvető jogának ismeri el, s e kulturális értékek védelmét, megőrzését, illetve széles körű és egyenlő hozzáférhetővé tételét a mindenkorai társadalom kötele-

* Fülöp Tamás Tel.: +36 30 519 23 10;
E-mail cím: fulop.tamas@pk.uni-neumann.hu

zetségének tekinti. [2] Az elmúlt évtizedek során a magyarországi közgyűjtemények jelentős előrelépést tettek az általuk őrzött kulturális javak széles társadalmi rétegek felé történő közvetítése és hozzáférhetővé tétele érdekében. A közművelődési és kultúraközvetítői feladatok kiszélesítésével a közgyűjtemények közösség- és művelődésszervezői funkciói is alapvetően átalakultak, a közgyűjtemények a közművelődési tevékenység módszertani megújításával, új programok kidolgozásával és a belső közösségi terek átalakításával igyekeztek válaszokat találni a társadalmi igények változására. Az infokommunikációs forradalom és az online tartalmak exponenciális bővülése a múzeumokban, könyvtárakban és levéltárakban is a közművelődési tevékenységek új formáit hívta életre. És bár a közlevéltárakat, mint közigazgatási alapfeladatokat is ellátó közgyűjteményeket, a jogszabályok és végrehajtási rendeletek feladataik, funkcióik alapján is jól elhatárolják a könyvtáraktól és múzeumoktól, az elmúlt évek során a közművelődési tevékenység a levéltárak alaptevékenységévé vált. A köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény ugyan csupán egyetlen, a közlevéltárak feladatait meghatározó paragrafusban rögzíti, hogy a levéltárak – döntően közigazgatási alapfeladatai mellett – egyik fontos társadalmi küldetése, hogy *„a levéltári anyag oktatási, közművelődési célú felhasználását, valamint a levéltári tevékenység megismertetését kiadványokkal és egyéb módon elősegítse”*. [3] Ennek ellenére a levéltárak tevékenységében már hosszú évek óta megtalálható a közművelődési tevékenység, amely feladatkör az elmúlt évek során – elsősorban a társadalmi igények változásával összhangban – lényegesen hangsúlyosabbá vált. Tanulmányomban a magyarországi közlevéltárak, és elsősorban a Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményeinek közművelődési tevékenységformáit szeretném bemutatni és áttekinteni.

2. A levéltárak helye a közművelődési intézmények és tevékenységformák rendszerében

Az 1997. évi CXL. törvény kimondja, hogy a közművelődéshez való jog gyakorlása közérdek, a közművelődési tevékenységek támogatása pedig közcél, ezért feltételeinek biztosítása így alapvetően az állam és a helyi önkormányzatok feladata. A közművelődést a magyar kulturális kormányzat olyan személyiség-, közösség- és társadalomfejlesztő programnak tekinti, amely a polgárok aktív közösségi művelődésén alapul. [4] A közművelődési tevékenység definíciója szerint a polgárok iskolán kívüli, öntevékeny, önművelő, megismerő, kultúraelsajátító, művelődő és alkotó célú cselekvése, amely jellemzően együttműködésben, illetve közösségek keretében valósul meg. A közművelődési intézmény meghatározása szerint a lakosság közösségi közművelődési tevékenységéhez erre a célra alapított, fenntartott, működtetett, megfelelő szakmai, személyi, infrastrukturális feltételekkel és alapító okirattal rendelkező költségvetési szerv vagy egyéb fenntartású intézmény. Így például közművelődési intézmény lehet művelődési otthon, művelődési ház, művelődési központ, szabadidő központ, közösségi ház, ifjúsági-, illetve gyermekház, faluház, az alaptevékenységéhez kapcsolódóan közművelődési feladatokat is ellátó önálló vagy többfunkciós, közös igazgatású kulturális és sportlétesítmény, valamint minden olyan egyéb közművelődési szolgáltatást ellátó intézmény, amely a polgárok közösségi művelődését szolgálja, fenntartójától, működtetőjétől függetlenül. Ilyen szempontból a magyar közlevéltári rendszer intézményei nem tekinthetők a klasszikus értelemben vett közművelődési intézménynek, közigazgatási és közgyűjteményi alaptevékenységükben tulajdonképpen kiegészítő jelleggel jelennek meg a közművelődési tevékenységformák. [5] A legújabb szakirodalom ma már feladatai, funkciói, közvetített értékei, intézményi vonatkozásai és céljai alapján különbséget tesz közművelődés és közösségi művelődés között, mivel azonban a levéltári közművelődési tevékenység alapvetően intézményekhez kötött módon valósul meg, az ilyen típusú levéltári tevékenységformák esetében továbbra is a közművelődés kifejezés használata indokolt. [6]

A szakmai tipológia meghatározása szerint azonban már a közművelődési tevékenység alapvető formái közül – az információszolgáltatás, az ismeretterjesztés, a képzés, a kiállításrendezés, a közösségi szolgáltatás, a művelődő közösségek tevékenységének támogatása, a rendezvények és táborok szervezése, illetve a származtatott szolgáltatások – szinte valamennyi megtalálható a levéltárak által nyújtott, szélesebb értelemben vett szolgáltatások körében. A közművelődés által közvetített alapértékek (személyiségfejlesztés, önmegvalósítás, művelődés, értékközvetítés, tudatosság, autonómia, fejlődés elősegítése, felelősségtudat kialakítása, kreativi-

tás, nyitottság), illetve célkitűzések (sokoldalú személyiségfejlesztés, kulturális nevelés, képességfejlesztés, élethosszig tartó tanulás, művelődő közösségek létrejöttének elősegítése) pedig ugyan csak szerves részét képezik a levéltárak közművelődési tevékenységének. [7]

A Magyar Nemzeti Levéltár 2016-ban a felhasználói szokások és igények felmérése, valamint a levéltári szolgáltatások fejlesztése érdekében átfogó online kutatást indított a levéltárhasználók körében. [8] A levéltár közművelődési tevékenységével kapcsolatban feltárt eredmények azt igazolták, hogy jelentős, folyamatos és egyre szélesebb körű társadalmi igény mutatkozik a levéltárakban folytatott közművelődési tevékenységformák iránt. A felmérésen a közel 1000 fős válaszadói kör 72%-a igényelt rendszeres tájékoztatást a levéltár közművelődési rendezvényeiről, és a látogatók körében ismert és népszerű programok között szinte valamennyi levéltári közművelődési tevékenységforma megtalálható volt.

3. Közművelődési tevékenységformák a közlevéltárakban

A magyarországi közlevéltárak közművelődési tevékenysége alapvetően a levéltárak közgyűjteményi alapfeladatai, illetve a levéltárak által nyújtott szolgáltatások köré szerveződik. [9] A levéltári közművelődési tevékenységformák egyik sajátossága, hogy – a kultúráközvetítői munka és a közgyűjteményi alaptevékenység egymásra épülése és összefüggése miatt – a levéltárak esetében az egyes közművelődési feladatok nem válnak el éles határokkal egymástól. Így, amennyiben tipizálni szeretnénk a közlevéltárak közművelődési tevékenységi formáit, azok jellegzetességei alapján az alábbi kategóriák szerint foglalhatjuk keretbe az e területen végzett munkát.

3.1. Információszolgáltatás

A levéltárak egyik alapvető feladata a kutatók és ügyfelek számára történő adatszolgáltatás és tájékoztatás. E tevékenység egyrészt a közigazgatási célú, jogbiztosító szerepkörrel rendelkező adatok, információk átadását jelenti magánszemélyek, jogi személyek és hivatalos szervek felé. A levéltárak az ügyfélszolgálati munka során, jogbiztosító szerepkörrel, területi illetékesség alapján magánszemélyek (állampolgárok) és hivatalos szervek (közigazgatás területi szervei, jogszolgáltatás területi szervei, állami vállalatok, önkormányzati és állami intézmények) felé közvetlenül szolgáltatnak adatokat. Az információszolgáltatás másik fő formája a levéltárak által őrzött maradandó értékű (történelmi jelentőségű) dokumentumokból a kutatók és tudományos intézmények felé történő tájékoztatás. E feladatkörében eljárva a Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei (az Országos Levéltár és a 20 megyei levéltár) a jogszabályoknak és a belső szabályzatoknak megfelelően kutató- és ügyfélszolgálatot tartanak fenn. A Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei országosan összesen 46 helyszínen működtetnek kutatószolgálatot, a 2015. évi adatok alapján a regisztrált levéltári kutatók száma meghaladta a 7.300 főt, míg a kutatási esetek száma elérte a 36.500-at. [10]

A levéltári kutatószolgálati információszolgáltatási tevékenység egyik legjelentősebb részét a napjainkban ismét igen népszerű családkutatások támogatása képezi. A családtörténet kutatók egyre népesebb táborára és interperszonális kapcsolatrendszerére a levéltárak közművelődési tevékenysége során is érdemes tekintettel lenni. A levéltárakat látogató családkutatók önszerveződő közössége számára a Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei – gyakran más közművelődési intézményekkel együttműködve – változatos formában kínálnak különböző közművelődési programokat, kutatómódszertani önképzési lehetőségeket.

A kulturális célú információszolgáltatás magába foglalja a levéltárak tevékenységéről, a felhasználási lehetőségekről szóló – papíralapú és elektronikus – tájékoztatást, a honlapon közzétett kutatómódszertani segítségnyújtást. A legújabb felhasználói igényeknek megfelelően a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának Kutatószolgálat a közösségi média lehetőségeit is felhasználva igyekszik minél eredményesebb módon támogatni az amatőr és professzionális kutatók munkáját. A kutatók számára készített hagyományos és elektronikus tájékoztatók, hírlevelek mellett ma már „Aktakaland” címmel külön blogot is üzemeltetnek annak érdekében, hogy a levéltárak világát még közelebb vigyék a kutatókhoz, a kutatók pedig felmerülő problémáikat közvetlenebb módon és gyorsabban oszthassák meg egymással, illetve a levéltári kutatószolgálat munkatársaival.

3.2. Tudományos ismeretterjesztés

A hagyományos levéltári alapfeladatok ellátása mellett – elsősorban a megyei levéltárakban az 1980-as évek végén bekövetkezett szemléletváltásnak köszönhetően – a közlevéltárak közművelődési tevékenységében az utóbbi évtizedekben meghatározó tevékenységformává vált a tudományos ismeretterjesztés. A tudásmegosztás e módozatai közül a konferenciák, levéltári napok, levéltári programok formájában megjelenő tudományos ismeretterjesztés, a levéltárlátogatások révén megvalósuló kultúraközvetítés, valamint a tanórán kívüli oktatási-nevelési tevékenység körébe tartozó levéltárpedagógiai munka emelhető ki.

A levéltári napoknak több évtizedes hagyományai vannak a megyei levéltárakban. E rendezvények kiváló lehetőséget biztosítanak a tudományos ismeretterjesztésre, a helyi kulturális értékek közvetítésére, valamint a szakmai és helyi közvélemény, illetve a társintézmények együttműködésére, kapcsolatainak ápolására. A levéltári napok – mind az előadók, mind a látogatók száma alapján – az egyik legmeghatározóbb közművelődési tevékenységformának számítanak a Magyar Nemzeti Levéltár megyei tagintézményei körében.

Több évtizedes múltra tekintenek vissza a megyei levéltárak gondozásában megjelenő helytörténeti kiadványok és évkönyvek. A sorozatok között forráskiadványokat, levéltári segédleteket, tanulmányköteteket és monográfiákat egyaránt megtalálhatunk. Az elsősorban a levéltári források feldolgozásával, szaktudományos módszerek révén megjelentetett levéltári kiadványok a helytörténeti kutatások eredményeinek egyik legfontosabb publikációs lehetőségét jelentik. Szerencsére a magyarországi levéltárak kiadványainak döntő része – egyre több eredeti levéltári forrással együtt – ma már online formában is hozzáférhető és kutatható a www.hungaricana.hu közgyűjteményi portálon. A nagymúltú levéltári sorozatok mellett az online formában megjelentetett folyóiratok, periodikák is hangsúlyos szerephez jutottak az elmúlt évek során. A Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára 2010 óta jelenteti meg *Múltbanéző* című online folyóiratát, [11] míg az Országos Levéltár 2001 óta adja ki *ArchivNet* címmel 20. századi forrásokat közreadó online folyóiratát. [12]

A Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei által szervezett szakmai, tudományos konferenciák, megjelentetett elektronikus és hagyományos kiadványok, a különböző korosztályoknak tartott tudásredistribúciós rendezvények és foglalkozások mind színvonaluk és számosságuk, mind pedig az érintett célközönség létszáma és a programok jelentősége alapján is meghatározó tényezőjét és eszközét képezik a helyi értékekre épülő kultúraközvetítésnek és szemléletformálásnak, illetve a lokális identitás megőrzését elősegítő közösségi programoknak. A levéltári rendszer kiadványai szaktudományos megalapozottsággal, hitelesen közvetítik a helyi önazonosságtudat megőrzése szempontjából nagy jelentőségű helytörténeti eseményeket, társadalmi-, politikai és gazdasági folyamatokat, életpályákat.

3.3. Képzések

A Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei hagyományosan indítanak – minden érdeklődő számára nyitott – szakmai, módszertani képzéseket, valamint szerepet vállalnak a levéltár szakos hallgatók gyakorlati képzésében. Az Országos Levéltár Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztálya 2017 tavaszán is meghirdette az „Iratkezelő, irattáros (nem OKJ képzés)” tanfolyamát, ahol a jelentkezők 72 órás (54 óra elmélet + 18 óra gyakorlat) képzés keretében az állományvédelem, az iratkezelés folyamata, az irattározás, az iratok selejtezése, az iratok levéltárba adása, valamint az elektronikus és papíralapú iktatás témaköreivel ismerkedhetnek meg. A Magyar Nemzeti Levéltár – a magyarországi és a határon túli magyar emlékezetkultúra ápolása, a nemzeti és a helyi önazonosság-tudat erősítése, a kulturális javakhoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében – nemzetpolitikai, kulturális és oktatási missziójához kapcsolódóan, a határon túli magyar levéltárosokkal való együttműködés szorosabbra fűzése céljával 2017-től kiterjesztette szakmai képzéseit a határon túli partnerintézmények magyar anyanyelvű dolgozói részére is. [13] Egyes megyei levéltárak – pályázati források segítségével – a szakma képviselői, illetve a közigazgatásban dolgozó iratkezelők, irattárosok számára is rendszeresen szerveznek szakmai, módszertani képzéseket.

Egyre népszerűbbek a pályázati források támogatásával megvalósított, a szakmai és módszertani megújulást elősegítő, a levéltár munkatársainak és a levéltárhasználóknak szervezett

workshop-ok is a levéltárakban. 2016-2017-ben „*Vallás–Identitás–Történelem*” címmel a levéltárpedagógia tartalmi és módszertani megújításának lehetőségeiről 3 különböző helyszínen tartottak workshopot a Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményeiben, [14] míg a Magyar Nemzeti Levéltár – mint a CO:OP (Community as Opportunity, The creative archives and users network) projekt résztvevője, a kutatószolgálat működésével, a levéltári kutatások módszertanával, illetve az anyakönyvi kutatásokkal kapcsolatban szervezett kerekasztal beszélgetést és workshop-sorozatot. [15]

3.4. Kiállítások

A kiállítások rendezése az ezredfordulót követő évek során a közlevéltárak egyik legfontosabb kultúrákövetítő és közművelődést előmozdító tevékenységévé vált. A levéltár által őrzött iratanyag bemutatásán túl a tematikus levéltári kiállítások az informális tanulás, a helyi művelődés, a kulturális nevelés, a sokoldalú kompetencia-fejlesztés és a tanórán kívüli ismeretszerzés eszköztárának alkalmazására is lehetőséget biztosítanak. A változatos tematikájú (történelmi évfordulókhoz, személyekhez, eseményekhez kapcsolódó) levéltári kiállítások egyik jellegzetessége, hogy helytörténeti vonatkozásokkal rendelkeznek, alapvetően a levéltár által őrzött dokumentumokra épülnek, de egyéb tárgyi eszközökkel is kiegészülhetnek és átfogó témaköröket is feldolgozhatnak. A Magyar Nemzeti Levéltár szervezeti felépítése lehetővé teszi, hogy az egyes tagintézmények országos jelentőségű vándorkiállításoknak – pl. reformáció, „malenkij robot” – is helyet adjanak. A hagyományos kiállítások rendezése és a kiállításokhoz kapcsolódó tárlatvezetések, foglalkozások fontos részét képezik a levéltárakban zajló közösségi szolgáltatásoknak és széles körű célcsoportjukból eredően a művelődő közösségek támogatásának is.

A legutóbbi években a levéltári kiállítások új típusával is megismerkedhettek az érdeklődők, a tértől és időtől függetlenül látogatható virtuális kiállítások formájában. E virtuális kiállítások nemcsak a meghatározott és korlátozott keretek között látogatható időszaki kiállítások szélesebb közvélemény számára történő hozzáférését teszik lehetővé, hanem a kiállításokhoz felkutatott és ott bemutatott tematikusan rendszerezett levéltári dokumentumok elektronikus elérésének lehetőségét is biztosítják.

3.5. Rendezvények, programok

A közlevéltárak ma már alapfeladatuknak tekintik a közművelődési tevékenységformák körében az egyéni vagy csoportos szabadidő tartalmas eltöltését szolgáló, kultúrákövetítő, művelődési célú és szórakoztató rendezvények szervezését. Az Országos Levéltár és a megyei levéltárak is évek óta eredményesen vesznek részt olyan országos rendezvénysorozatok megvalósításában, mint a Múzeumok Éjszakája, a Kulturális Örökség Napja, vagy a nemzeti ünnepekhez kapcsolódó tematikus programok (március 15.). Ezek mellett a Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei maguk is szerveznek tudományos-ismeretterjesztő és kultúrákövetítő rendezvényeket, levéltári estéket, levéltári délutánokat, ahol a helytörténet iránt érdeklődő közönség számára biztosítanak önképzési, művelődési lehetőségeket. A különböző helytörténeti tematikájú kulturális programok mellett olykor művészeti események, vagy filmklubok szervezése is jelzi a társadalmi és felhasználói igények szerint bővülő levéltári közművelődési tevékenységformákat.

A Magyar Nemzeti Levéltár szinte valamennyi tagintézménye biztosít előzetes bejelentkezés alapján levéltár látogatásra is lehetőséget. A levéltár látogatás keretében a levéltári munka (iratok őrzése, tárolása, restaurálása, digitalizálása) bemutatására és népszerűsítésére, az aktuális kiállítások megtekintésére van lehetősége a helyi kulturális örökség iránt érdeklődő egyéneknek és csoportoknak.

3.6. Táborok és egyéb közművelődési szolgáltatások

Mindenképpen újdonságnak számít a magyar közlevéltárak történetében, hogy 2015. nyarán első alkalommal került sor a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában az *Időutazás* című játékos gyermektábor megrendezésére. Az évente megszervezésre kerülő gyermektábor a 6-14 éves korosztály számára kínál történelmi ismereteket bővítő aktív pihenést a szünidőben. A fiatalabb korosztályok felé nyitás szándékán túl levéltárpedagógiai módszertani tevékenység továbbfejlesztését is szolgálják ezek a nyári táborok.

A levéltárak közművelődési jellegű szolgáltatásai körében említést kell még tennünk a más közművelődési intézmények, közgyűjtemények, felsőoktatási intézmények hasonló kultúraközvetítő és ismeretterjesztő tevékenységének támogatása érdekében végzett munkát. A kiállítási célú iratkölcsönzés mellett az együttműködés számos formájával (szakértői közreműködés, társrendezés, tudományos ismeretterjesztés stb.) találkozhatunk más közművelődési intézmények és közgyűjtemények tevékenységének támogatása terén. Több megyei levéltár is aktív és szoros kapcsolatokat alakított ki a helyi könyvtárakkal, múzeumokkal és közművelődési intézményekkel, s e kapcsolatok a kölcsönösség jegyében szolgálják a helyi társadalom közművelődési lehetőségeinek bővítését. A szolgáltatások jövőbeli fejlesztése kapcsán elmondható, hogy a kutatói szokások és felhasználói igények felmérése során az is nyilvánvalóvá vált, hogy a levéltárat felkereső kutatók, látogatók igényt tartanak a levéltári kiadványok és ajándéktárgyak árusítására is.

4. Összegzés

A napjainkban is tovább folytatódó infokommunikációs változások és a felhasználói igények átalakulása a levéltári közművelődési tevékenységformákra is komoly kihívást gyakorolnak. Az egyének és közösségek életminőségének is meghatározó elemét képezi, hogy az állampolgárok milyen módon jutnak hozzá az állam által fenntartott kulturális intézményekben, közgyűjteményekben fellelhető, a személyükkel, egyéni és közösségi múltjukkal, lokális identitásukkal szoros kapcsolatban lévő kulturális javakhoz. A levéltári intézményrendszer jövője szempontjából is kulcsfontosságú, hogy a levéltárak kultúraközvetítő tevékenységük során milyen módon lesznek képesek az általuk őrzött nemzeti kulturális örökség információgazdagságát és jelentőségét megmutatni, és közművelődési tevékenységeik révén hogyan lesznek képesek szerepet vállalni az egyének és közösségek önművelő, kultúra elsajátító, művelődő és alkotó célú cselekvésében, a közösségek támogatásában. Az „információs öngondoskodás” és a „kulturális alapellátás” jegyében a közlevéltárak – közigazgatási és közgyűjteményi alapfeladataik mellett – mind tevékenyebb szerepet kell, hogy vállaljanak a közművelődési lehetőségek terén tapasztalható területi különbségek csökkentésében, a hátrányos helyzetű rétegek művelődési esélyegyenlőtlenségének biztosításában, a nemzeti és helyi identitás ápolásában, valamint a kultúra jóléti, társadalomfejlesztő és gazdasági teljesítményt fokozó hatásainak kibontakoztatásában. [16]

A levéltárak közművelődési tevékenységének színvonalát alapvetően meghatározza a levéltáros szakemberek ezirányú felkészültsége, elhivatottsága, illetve a levéltárak infrastrukturális ellátottsága, a levéltári közösségi terek minősége. A modern levéltári közművelődési szolgáltatások ugyanis ma már elsősorban olyan szakmai kompetenciák meglétét, illetve olyan multifunkcionális terek (kiállítótér, konferencia- és rendezvényterem) kialakítását teszik szükségessé, amelyek egyszerre képesek az infokommunikációs és levéltárszakmai igényeknek, valamint a közművelődési tevékenységformák sokféleségének (információs szolgáltatás, ismeretterjesztés, kiállítások, levéltárpedagógiai foglalkozások, tanórán kívüli oktatási feladatok stb.) megfelelni. E területeken pedig részben további szemléletváltásra, részben pedig folyamatos megújulásra van szükség a közlevéltárakban is.

Köszönetnyilvánítás

A kutatás az EFOP-3.6.1-16-2016-00006 „A kutatási potenciál fejlesztése és bővítése a Neumann János Egyetemen” pályázat keretében valósult meg. A projekt a Magyar Állam és az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával, a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg.

Irodalomjegyzék

- [1] Magyarország Alaptörvénye. [Online] http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=140968.322953 [Megtekintés: 2017. szeptember 22.]
- [2] 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről. [Online] https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700140.TV [Megtekintés: 2017. szeptember 22.]
- [3] 1995. évi LXVI. törvény a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről. [Online] http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99500066.TV [Megtekintés: 2017. szeptember 22.]
- [4] A Magyar közművelődés szakpolitikai koncepciója. [Online] <http://docplayer.hu/189694-A-magyar-kozmuvelodes-szakpolitikai-koncepcioja.html> [Megtekintés: 2017. szeptember 22.]
- [5] 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről. [Online] http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500027.EMM [Megtekintés: 2017. szeptember 22.]
- [6] Maróti Andor: Közösségi a közművelődés? In: Kulturális Szemle, 2014/1. 26-32. pp. [Online] http://www.kulturalisszemle.hu/storage/upload/Kulturalis_szemle2014_1.pdf [Megtekintés: 2017. szeptember 29.]
- [7] Németh János István: A magyar közművelődés és a közösségi művelődés elmélettörténeti háttere. In: Szín – Közösségi Művelődés, 2013/1. 40-46. pp. [Online] http://epa.oszk.hu/01300/01306/00121/pdf/EPA01306_szin_2013_1_40-46.pdf [Megtekintés: 2017. szeptember 29.]
- [8] Fülöp Tamás – Török Ádám: Szakmai beszámoló a Magyar Nemzeti Levéltár „Kutatói szokások felmérése 2016” kérdőívének eredményeiről. In: Levéltári Közlemények – A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára Közleményei. 87. évf. 2016. 271-296. pp.
- [9] A Magyar Nemzeti Levéltár szolgáltatásai. [Online] http://mnl.gov.hu/a_leveltar_szolgaltatasai [Megtekintés: 2017. szeptember 29.]
- [10] A Magyar Nemzeti Levéltár 2015. évi szakmai munkabeszámolója. Budapest, 2016. (Kézirat)
- [11] Múltbanéző. A Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltárának elektronikus folyóirata. [Online] http://mnl.gov.hu/mnl/bkml/multbanezo_folyoirat [Megtekintés: 2017. október 8.]
- [12] ArchivNet. A Magyar Nemzeti Levéltár elektronikus forrásközlő folyóirata. [Online] <http://www.archivnet.hu/> [Megtekintés: 2017. október 8.]
- [13] “Szakmai továbbképzés erdélyi levéltárosoknak” [Online] http://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/szakmai_tovabbkepzes_erdelyi_leveltarosoknak [Megtekintés: 2017. október 2.]
- [14] Vallás–Identitás–Történelem. Beszámoló a november 24-i levéltárpedagógiai workshopról. http://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/vallas_identitas_tortenelem [Megtekintés: 2017. október 8.]
- [15] [Online] http://mnl.gov.hu/mnl/ol/blogok/kerekasztal_beszelgetes [Megtekintés: 2017. október 8.]
- [16] A kulturális alapellátás kiterjesztéséről döntött az Országgyűlés. [Online] <http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma/kulturaert-felelos-allamtitkarsag/hirek/a-kulturalis-alapellatas-kiterjeszteserol-dontott-az-orszaggyules> [Megtekintés: 2017. október 8.]